יג. מי שאירעו אבל בתוך ימי הרגל והתחיל למנות שבעת ימי האבל אחר הרגל, חייב להניח תפלין אף ביום הראשון לאבלו. אולם מי שמת לו מת בשבת ונקבר במוצאי שבת, אינו מניח תפלין ביום אחד בשבת. [חזו"ע אבלות ח"ב עמ' רעג]

יד. מי שמת לו מת בעיר אחרת, ושם ישבו האבלים עם גדול הבית, וכשנודע לו מיד בא אליהם, בתוך ימי אבלם, ביום הראשון לידיעתו אינו מניח תפלין, כיון שהיא שמועה קרובה, ולמחרת אחר הנץ החמה מניח תפלין בברכה. ואם הגיע רק ביום השביעי, ועדיין לא עמדו המנחמים מאצל גדול הבית, מצטרף עמהם להתאבל, ואז אסור לו להניח תפלין, כיון שעודנו ביום הראשון לאבלו. ולאחר שהלכו המנחמים, שאז הוא מצטרף לגדול הבית שסיים את אבלו, מניח תפלין בו ביום בלי ברכה. [חזו"ע אבלות ח"ב עמ' עדר]

ומי שהודיעוהו שמת קרובו לפני פחות משלושים יום, שזוהי שמועה קרובה, שצריך להתאבל שבעה ימים ושלושים יום, לא יניח תפילין ביום ההוא. [הליכו"ע ח"ח עמ' שיט]

טו. האבל בשאר ימי אבלו (חוץ מן היום הראשון), אם היה דרכו להניח בכל יום גם תפלין דרבינו תם, אף בימי אבלו יניח תפלין דרבינו תם, מלבד תפלין דרש"י. [חזו"ע אבלות ח"ב עמ' רעז, הליכו"ע ח"ח עמ' שיט]

Shiv'a* following *Yom Tov

13) If an immediate relative passed away and was buried during the week of *Yom Tov*, the mourning period of *shiv'a* begins after the final day of *Yom Tov*. In this case, the mourner puts on tefillin even on the first day of his *shiv'a*. If a relative passed away and was buried on an ordinary Saturday night, however, the mourner does not put on tefillin on Sunday.

A mourner joining his family

14) If the mourner was not in the city where his relative passed away, and other family members arranged the funeral and began the *shiv'a* period without him, and he came as soon as he was notified to join the other mourners, he must not put on tefillin on the day that he was notified. On the following morning he may put on tefillin after sunrise and recite the blessing.

If he arrived [and was notified] only on the seventh morning before the other mourners have risen from their mourning positions, he joins them in their mourning. At that time, he may not put on tefillin since this is his first day of mourning. Once the visitors have left and the family rises from mourning, the person who has just arrived also ends his mourning at that time. He must then put on his tefillin, but he must not recite the blessing.

If the mourner was informed of his loss more than a weeking after the person passed away, but within the first thirty days, he is obligated to observe the *shiv'a* period of mourning and to observe the thirty-day mourning period in full. He may not put on tefillin on the first day of his mourning.

Mourner wearing tefillin "of Rabbenu Tam"

15) If the mourner is accustomed to wearing tefillin "of Rashi" and "of Rabbenu Tam" every day, he should continue to put on both sets of tefillin during the days of *shiv'a*, but of course not on the first day.

דין תפילין בט' באב

טז. יש נוהגים שלא להתעטף בטלית גדול בשחרית של יום תשעה באב, משום שנאמר [איכה ב, יז] בצע אמרתו, בזע פורפיריה [איכ"ר פ"ב אות כא], וכן אין מניחים תפלין בשחרית של יום תשעה באב, משום שנאמר [איכה ב, א], השליך משמים ארץ תפארת ישראל, והיינו תפלין. ורק במנחה של תשעה באב מתעטפים בטלית ומניחים תפלין ומברכים עליהם. [וכן כתב מרן השו"ע סימן תקנ"ה סעיף א].

והנוהגים כן טוב שינהגו שכל אחד יתעטף בציצית ויניח תפילין בביתו קודם תפלת שחרית, ויקרא עמהם "קריאת שמע" (אחר שבירך ברכות התורה), ואחר כך יפשוט הטלית ויחלוץ התפילין וילך לבית הכנסת להתפלל שחרית, ובתפלת המנחה יחזור ויתעטף בציצית ויניח תפילין בברכותיהם. [חזו"ע עמ' שסו, הליכות עולם ח"ב עמ' קנח]

וכיום רוב בתי הכנסת בירושלים ובערי ארץ ישראל מתעטפים בטלית ומניחים תפלין בשחרית של תשעה באב כמו בכל ימות השנה, וקוראים בהם קריאת שמע, ומתפללים עמידה עמהם, שזוהי מלכות שמים שלימה (ברכות טו ע"א). [חזו"ע עמ' שסו, עמ' שעג].

On Tish'a Be'Av

Tallit* and *tefillin* during *shaḥarit

16) Some communities have the custom not to wear a tallit while praying *shaḥarit* on Tish'a Be'Av, based on the verse (*Ekha* 2:17) "He carried out His word" which can be interpreted alternatively as, "He rent his garment." In those communities the custom is not to don tefillin while praying *shaḥarit* either, since the verse states (*Ekha* 2:1), "He cast the glory of Yisrael down from the Heavens to the ground." The glory of Yisrael is their tefillin. In those communities, the tallit and tefillin are put on with their appropriate blessings for the *minḥa* prayer only. This is the custom cited in the *Shulḥan Arukh* (555:1).

It is best that the people in those communities put on their tallit and tefillin at home in the morning before they go to the synagogue for *shaḥarit*. While wearing them, they should recite the *Shema* [after having recited the blessings over Torah study] and then they should take them off and go to the synagogue to pray *shaḥarit* with the congregation. Later in the day, when it is time to pray *minḥa*, everyone should put on his tallit and tefillin again, reciting the appropriate blessings over them.

Nowadays, in most synagogues in Yerushalayim and other cities in the Land of Yisrael, the custom is to wear the tallit and tefillin in the synagogue during *shaḥarit* of Tish'a Be'Av like any other day of the year. In this way, one fulfills the mitzvot of reciting the *Shema* and the *Amida* while wearing them, and that is the formula for subjugating oneself properly to the Kingdom of Heaven as stated in the Talmud (*Berakhot* 15a).

In places where the congregation follows the custom cited in the *Shulḥan Arukh*, the people should continue their practice and don tefillin during *minḥa*. The Talmud states (*Pesaḥim* 50b), "One should not stray from the custom of his locale, to avoid inciting

ובמקום שנהגו כדברי מרן השלחן ערוך ימשיכו במנהגם להניח תפילין במנחה. ועל כיוצא בזה אמרו בפסחים [נ ע"ב] לעולם אל ישנה אדם במקום שנהגו מפני המחלוקת. ונהרא נהרא ופשטיה. [יחו"ד ח"ב סימן סז]

יז. מי שהניח תפילין בתשעה באב שחרית עם הצבור, ובמנחה של ט' באב נזדמן לו להיות בבית כנסת אחר שאין מניחין תפילין אלא במנחה, יחזור להניח תפילין במנחה, משום לא תתגודדו, וגם כדי שלא יהרהרו אחריו שאינו מניח תפלין. [חזו"ע עמ' שע בהערה]

יח. המניחים בכל יום גם תפלין דרבינו תם, גם בתשעה באב יש להם להניח תפלין דר"ת, ולקרות עמם קריאת שמע, כדין האבל שמניח גם תפלין דרבינו תם בימי אבלו. וכן המנהג. [חזו"ע עמ' שעא. וע"ע יבי"א ח"ז חיו"ד סי' מג אות ה]

ואם נוהגים במקומם להניח תפילין בתשעה באב שחרית, יניחו אף תפילין של רבינו תם בשחרית [ויניחם לאחר העמידה]. ואם נוהגים במקומם להניח תפילין בתשעה באב במנחה, ראוי שיניחו תפילין של רש"י ושל רבינו תם בביתם קודם תפלת שחרית, ויקראו עמהם "קריאת שמע", ויחזרו ויניחו תפילין של רש"י בתפלת המנחה בבית הכנסת. [הליכות עולם ח"ב עמ' קנח]

—

arguments." This maxim applies to this issue, and each community may follow its established tradition.

Wearing *tefillin* during both *shaḥarit* and *minḥa*

17) If someone prayed *shaḥarit* in the synagogue wearing his tallit and tefillin, following the custom of Yerushalayim, and he happened to go to a different synagogue for *minḥa* where the custom is to wear them for the *minḥa* prayer only, he should put on his tallit and tefillin again in order to avoid inciting any argument. Furthermore, in this way he will avoid making anyone suspect that he has not donned tefillin at all on this day.

***Tefillin* "of Rabbenu Tam"**

18) Those who have the practice of donning tefillin "of Rabbenu Tam" every day should do so on Tish'a Be'Av as well and they should recite the *Shema* while wearing the tefillin. This is the same rule that applies for a mourner during his *shiv'a*, and this is the common custom.

In those places where the custom is to wear tefillin during the *shaḥarit* prayer, one should don the tefillin "of Rabbenu Tam" as well during *shaḥarit*. They should take off the tefillin "of Rashi" after completing the Amida and then put on the tefillin "of Rabbenu Tam." In those places where the custom is to don tefillin during the *minḥa* prayer only, the proper course of action is to don both the tefillin "of Rashi" and the tefillin "of Rabbenu Tam" at home before going to the synagogue to pray *shaḥarit*. One should recite the Shema while wearing each pair. When it is time for *minḥa*, one should don the tefillin of Rashi a second time in the synagogue.